

som den kan fordres. at være i denne Henseende. Dernæst udtalte den ærede Forslagsstiller en Sætning, der paaberaabes af Modstanderne af Hæstegodssets Overdragelse til Selveiendom i det Hele, den Sætning nemlig, at naar de første Besiddere have saaet Eiendommen paa meget lempelige Vilkaar, saa blev denne hele Begunstigelse tabt ved den næste Omsætning. Det er det, som jeg paa det Bestemteste maa erklære mig imod, og det er vist heller ikke den ærede Forslagsstillers Mening. Jeg troer, at naar store Godser paa lempelige Vilkaar gaae over til Selveiendom, saa etableres derved en Velstand, som kommer Beboerne tilgode i meget mere end een Generation, og at den ikke alene kommer Gaardmændene og deres Afkom tilgode, men at den ogsaa kommer den hele Arbejdsclassen tilgode. Jeg troer, at det maaffee stærkest har vist sig i Nordsjælland, og jeg tør haabe, at det ogsaa vil vise sig paa Kronogodset i det Hele og paa disse Stiftellers Gods efter den nu foreliggende Lov, at de have Uret, der sigte, at alle disse Hundredetusender ere kastede bort, eller rettere, at de ere forærede Hans Michelsen, Jens Hansen eller hvad han hedder, der i Dieblicket sidder som Gæster paa Gaarden. Efterkommerne faae slet Intet deraf.

Esbjærning: Nei, jeg er fuldkommen overbevist om, at det vil have en Indflydelse, og en onskelig Indflydelse paa den hele Befolkning, men det vil ikke have den Indflydelse, som i dette særlige Tilfælde ligger de testamentariske Bestemmelser nær. Jeg troer ikke, det her vil være det Samme, jeg troer, at man her har fulgt en Vej, som ikke svarer til den, som egentlig er anvist, men jeg har ikke meget Haab om at sætte dette Forslag igjennem, og skal derfor for mit Vedkommende være villig til at træde tilbage; kun veed jeg ikke, om det kan lade sig gjøre, hvor der er saamange Underskrifter (Jo! Nei!).

Formanden: Den ærede Rigsdagsmand vil kun for sit eget Vedkommende kunne frsælde Forslaget, hvis ingen Bemyndigelse er given ham fra samtlige Forslagsstillere.

Esbjærning: Nei; det meente jeg ogsaa.

Ordføreren: Efter som Forslaget saaledes endnu foreligger, troer jeg dog endnu at

burde udtale nogle faa Ord derom. Man handler vistnok urigtigt, naar man af en Tillægslov fordrer en Bestemmelse, som kun kan tages i Hovedloven, og som af den høitærede Cultusminister er beviist at være der tilstede. Man fjerner sig vistnok ogsaa fra Testamentets Hensigt, naar man deri vil anføre noget Andet end det, som Testator har villet; thi hvad har Testator villet med Hensyn til Bondebefolkningen paa Godset? Han har villet, at den Befolkning, som til enhver Tid var tilstede der, skulde sidde der paa lempelige Vilkaar, men han har aldeles ikke udtalt Noget om, at det skulde betragtes som et Fideicommis for Efterkommerne af de Bønder, som til den Tid vare der paa Godset; tværtimod er det jo, som Forholdet nu bestaaer, Tilfældet, at Begunstigelseerne komme den Bondebefolkning tilgode, der til enhver Tid findes paa Godset. Der maatte altsaa ved den Stiftelse; som der skulde være Tale om at oprette, sørges for den til enhver Tid paa Godset værende Befolkning, og ikke for Efterkommerne af de nuværende; netop naar man vilde holde sig Testators Formaal for Die, maatte man oprette en Stiftelse, ikke for Efterkommerne af de nuværende Bønder, som Hensigten egentlig synes at være med Undringsforslaget (Nei!), men saaledes, at den Befolkning, som til enhver Tid er der, affeer Noget af det, som ellers kunde tilfalde dem som særlig Indtægt, til Noget, der fordeelttes mellem dem selv eller dem af dem, antager jeg, som maatte komme i Trang — det er formodentlig Hensigten. Men jeg troer, at man, efter den Udvikling, der nu findes i Bondestanden, og efter den Ansværelse, som tidligere har gjort sig gjældende i dette Thing, da der var Tale om Indførelse af Amortisation ved Overgang til Selveiendom, vil finde, at det er meget bedre at lade det, som Beboerne til enhver Tid, skulde affee til en saadan Forstræknings-Anstalt, forblive i deres egne Hænder, lade det blive anvendt til deres egen Bindstibeligbed, og saaledes komme dem selv tilgode, som oplagt paa anden Maade og ikke ved collectiv Foranstaltning. Behøves der en saadan paa Godset, da vil Veien dertil være aabnet ved Creditkassers Oprettelse, men af Testamentet